

LISA 4

Valdkond *Mina ja keskkond*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- teab ja järgib üldinimlikke väärtusi ning käitumisreegleid;
- väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- teab ohtlikke olukordi, mis võivad tekkida kodus, veekogul, liikluses;
- tunneb kodukoha loodust;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses;
- oskab kasutada erinevaid digi- ja robotikavahendeid;
- järgib digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

1) sotsiaalne keskkond

- Mina ja teised

Õppe- ja kasvatustegevuse teemad:

mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, elukutsed, töö, kodumaa, teised rahvused Eestis, eesti rahva tähtpäevad, pühad ja kombed, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, sõprus ja abivalmidus, hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus, suhtumine erinevustesse.

- Tervis

Õppe- ja kasvatustegevuse teemad: tervise väärtustamine, haigused ja nende vältimine, hügieen, hammaste tervis, tervislik toitumine, inimkeha tundmine, ohutus ning ohutu käitumine

2) looduskeskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse teemad:

kodukoha loodus, loomad (erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv ja areng), putukad (erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, areng), taimed, seened (erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv ja areng) öö ja päev (nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses), aastaajad (nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused), ilmastik (erinevad ilmastikunähtused), inimese mõju loodusele, loodushoid

3) tehiskeskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse teemad:

ehitised, kodutehnika, mööbel, jäätmed, liiklus- sõidukid ja transpordivahendid, valgusfoor ja tänava ületamine, liiklusmärgid, ohutus liikluses (jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus)

4) digipädevus ja robotika

Õppe- ja kasvatustegevuse teemad:

info- ja andmekirja oskus, suhtlus ja koostöö digikeskkonnas ning digi- ja robotikavahendeid kasutades, digisisu loomine, programmeerimine, digiturvalisus, käitumine digikeskkonnas, probleemilahendus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonnas *Mina ja keskkond*

1) **Sotsiaalne keskkond**

MINA JA TEISED	1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Mina	Ütleb oma eesnime. Ütleb oma vanuse aastates või näitab sõrmedel.	Ütleb oma vanuse aastates. Teab oma sugu.	Oskab öelda oma perekonnanime. Oskab öelda, mis aastaajal on ta sünnipäev.	Laps ütleb oma sünnikuu. Oskab kirjeldada oma välimust.	Oskab end tutvustada. Teab oma kohustusi ja õigusi. Kirjeldab enda omadusi ja huve. Oskab öelda oma sünnipäeva.
Perekond ja sugulased	Nimetab pereliikmeid: ema, isa.	Nimetab pereliikmeid-õde, vend Teab pereliikmete nimesid. Räägib oma perest ja kes sinna kuuluvad.	Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed, vanaema ja vanaisa – nende eesnimesid).	Teab pereliikmete ja lähisugulaste nimesid ja sugulusasteid (onu, tädi). Teab perekonna ja erinevate põlvkondade traditsioone.	Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi (vanaema, vanaisa jm). Mõistab, et pered võivad olla erinevad. Jutustab oma vanavanematest Teab inimese eluringi (sünd, surm).
Kodu	Teab kodu tähendust, vastates küsimusele, kes kodus elab.	Teab, millised on pereliikmete kodused tööd. Oskab nimetada ruume oma kodus.	Kirjeldab oma kodu: korter, maja, talumaja Nimetab kodu asukoha: linnas või maal (nt talukoha nimi).	Teab kodutäna nime. Räägib pereliikmete kodustest tegevustest ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.	Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta. Teab täpset kodust aadressi ja ühe vanema telefoninumbrit või kust seda leida
Lasteaed	Teab, kus on tema kapp, voodi, käterätik. Nimetab rühmas olevaid mööbliesemeid. Ütleb küsimisel vastuseks mõne rühmakaaslase nime, õpetaja ja õpetaja abi nimed.	Oskab nimetada oma rühma nime. Teab rühmakaaslaste nimesid. Teab rühmareegleid ja käitub meeldetuletamisel vastavalt.	Nimetab oma lasteaia nime. Oskab nimetada oma tegevusi ja mängu Teab lasteaia töötajaid ja nende tegevusi.	Oskab kirjeldada oma lasteaeda. Oskab kirjeldada täpsemalt enda, eakaaslaste ja täiskasvanute tegevusi lasteaias.	Teab lasteaia nime ja kus see asub (kohanimi) Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust Räägib lasteaia traditsioonidest.

	Teab lasteaia mõningaid ruume. Tunneb ära oma lasteaia hoone.				
Kool				Teab, miks peab koolis käima.	Teab kooli kui õppimise kohta. Oskab nimetada, mille poolest lasteaed koolist erineb.
Ametid, elukutsed, töö	Matkib lihtsamaid koduseid töid.	Matkib lihtsamaid ameteid. Asetab töövahendid kokkulepitud kohta.	Teab tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid. Osaleb lasteaia jöukohastes töödes. Teab, miks täiskasvanud tööl käivad.	Oskab nimetada ja mängib elukutseid, millega sageli kokku puutub (õpetaja, poemüüja, juuksur jne).	Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust. Mõistab töö ja vastutuse tähtsust. Selgitab raha otstarvet.
Kodumaa, teised rahvused Eestis	Leiab täiskasvanu juhendamisel teiste esemete seast Eesti lipu.	Leiab pildilt Eesti lipu, rahvuslille ja linna.	Teab oma rahvust ja keelt ning rahvussümboolikat: lippu, lille, lindu. Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas.	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi). Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp	Teab oma valla ja linna sümboleid (lipp, vapp). Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta. Teab Eesti Vabariigi presidendi nime. Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli. Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).

Eesti tähtpäevad, pühad ja kombed	Osaleb tähtpäevade tähistamisel lasteaias.	Nimetab pühadega seotud tegevusi (jõulud, vastlapäev, munadepüha).	Kirjeldab tähtpäevi oma peres. Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (jõulud, vastlad, munadepüha, mardi- ja kadripäev) ja nendega seotud tegevusi. Teab, miks tähistatakse isade- ja emadepäeva.	Teab olulisemaid rahvakalendri tähtpäevi ja kombeid (mihklipäev, kevadpüha, jaanipäev).	Teab eesti rahva tähtpäevi, traditsioone ja kombeid (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm). Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jm). Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha).
Teemad	2-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	Meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab. Saab aru täiskasvanu korraldusest <i>tohib, ei tohi</i> .	Peab kinni rühmareeglitest. Kasutab viisakussõnu, suhtub sõbralikult kaaslastesse.	Teab mõistete <i>õige</i> ja <i>vale</i> tähendust. Teab ja järgib üldtuntud viisakusreegleid.	Käitub üldtuntud viisakusreegleid järgides ja püüab hinnata oma käitumist.	Teab mõistete <i>ausus</i> ja <i>autus</i> tähendust ning oskab vastavalt käituda. Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jm). Vastutab oma tegude ja käitumise eest.
Sõprus ja abivalmidus	Täiskasvanu suunamisel abistab kaaslast.	Saab aru, kes on hea sõber.	Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi. Oskab teistega arvestada ja andeks anda ning leppida.	Suhtleb sõbralikult ja pakub abivajajale oma abi. Teeb koostööd ühise eesmärgi saavutamise nimel.	Oskab luua ja hoida sõprussuhet.

Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus	Saab aru, kui kaaslane on kurb ja püüab teda lohutada.	Märkab kaaslast, jagab temaga mänguasju.	Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jne).	Omab arusaama osavõtlikkusest ja õiglusest. Oskab kaitsta nõrgemaid.	Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid erinevates olukordades. Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt).
Suhtumine erinevustesse			Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline).	Oskab vajadusel põhjendada oma ettepanekuid ja kuulab teiste selgitusi. Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (rassiline). Teab erivajadustega inimesi ja nende abivahendeid (prillid, ratastool).	Oskab arvestada erinevaid huve ja arvamusi.
TERVIS	1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Tervise väärtusta mine, haigused ja nende vältimine	Teab oma riideesemeid.	Teab erineva ilma ja aastaaja riideid. Paneb märjad riided meeldetuletusel kuivama. Teab, miks peab puhkama ja magama.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, piisav uni ja puhkus, kehaline aktiivsus).	Räägib tervislikest eluviisidest (värske õhk, liikumine, karastamine, tervislik toit, otstarbekas riietus, puhkus). Teab mõningaid külmetus- ja nakkushaiguseid ja nende ennetamise ning ravi vajalikkust.	Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näited tervisliku käitumise ja riskikäitumise vältimise kohta). Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (suitsetamine, sh passiivne, alkoholi tarvitamine, vägivald). Riietub vastavalt ilmale ja aastaajale.

Hügieen	Peseb käsi seebiga ja kuivatab neid. Oskab kasutada WC-d.	Oskab kasutada tualettpaberit. Täidab meeldetuletusel hügieeninõudeid (peseb käsi, köhatamisel katab suu käega, kasutab taskurätti).	Täidab iseseisvalt hügieeninõudeid. Kasutab söögilauas salvrätti. Hoiab meeldetuletusel puhtana ja korras oma riided, kapi ja mängukoha.	Hoiab puhtad ja korras oma riided, kapi ja mängukoha.	Järgib käte puhtuse hoidmist igapäevaelus. Teab, kuidas kasutada õigesti taskurätti, kammi, käterätti.
Hammaste tervis	Tunneb ära hambaharja ja näitab, mida sellega tehakse.	Teab hammaste pesemise vajalikkust.	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, toitumine, hambaarsti juures käimine).	Teab, kui sageli tuleb pesta hambaid ning jälgib seda igapäevaselt. Teab, kui sageli tuleb külastada hambaarsti.	Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaugud). Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.
Tervislik toitumine	Istub söögilauas rahulikult ja sööb iseseisvalt.	Nimetab mõningaid tervislikke toiduaineid. Kirjeldab toidu maitset (magus, hapu, soolane, kuum, külm). Istub söögilauas rahulikult ning sööb puhtalt ja iseseisvalt.	Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa igapäevaselt.	Teab toidupüramiidi.	Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve (taldrikureegel). Teab vitamiine.
Inimkeha tundmine	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.	Näitab ja nimetab näo- ja kehaosi.	Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust.	Teab, mille poolest inimesed sarnanevad või erinevad üksteisest.	Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena. Teab inimese meelelundeid.

<p>Ohutus ning ohutu käitumine</p>	<p>Saab aru, et rühmaruumis ei tohi joosta.</p>	<p>Käitub trepil rahulikult, ei jookse ega tõukle. Nimetab rühmas ja õues valitsevaid ohte. Teab, et võõrastega ei tohi kaasa minna. Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid).</p>	<p>Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, kuum toit/ vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised). Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek, mängimine ohtlikes kohtades nt tänaval, ehitistel; ujumine täiskasvanu järelevalveta; rattasõit kiivrita). Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. Teab häirekeskuse telefoninumbrit 112. Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.</p>	<p>Oskab näha ümbritsevaid ohtusid liikluses, kodus ja looduses ning oskab neist hoiduda. Teab, mida peab rääkima, helistades numbrile 112.</p>	<p>Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud). Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades. Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane). Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas.</p>
---	---	--	---	---	--

2) looduskeskkond

Teemad	1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Kodukoha loodus	Tunneb rõõmu looduses ja õues viibimisest. Oskab näidata muru, lille, puud.	Oskab nimetada metsa, muru, lille, puud.	Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (tiik, järv). Tunneb lasteaia ümbruskonna puid (kask, mänd, kuusk), mõnda lille.	Nimetab oma kodukoha loodusobjekte. Nimetab lasteaia ümbruskonna puid, kirjeldab nende muutumist vastavalt aastaegadele. Tunneb ümbruskonna õistaimi.	Oskab kirjeldada kodukoha loodust. Kirjeldab lasteaia ümbruskonna puid, põõsaid, õistaimi.
Loomad Erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasvuks vajalikud tingimused areng	Oskab nimetada pildilt tuttavat looma (koer, kass, jänes, karu) ja tema kehaosi. Tunneb lindu ja ta kehaosi.	Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus). Tunneb ja näitab pildilt koduloomi ja mõningaid metsloomi.	Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ning öelda, kus nad elavad.	Tunneb ja kirjeldab kohalikke kodu- ja metsloomi ning linde; teab nende käitumist ja eluviisi. Oskab nimetada mõningaid kalu ja kahepaikseid. Tunneb ja kirjeldab mõningaid võõramaa loomi ja linde; teab nende käitumist ja eluviisi.	Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja -viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust. Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine).
Putukad Erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv ja areng	Tunneb ära, missugune on putukas.	Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane jne).	Teab putukate elupaiku; mesilane ja mesilastaru; sipelgas ja sipelgapesa jne.	Oskab nimetada tuntumaid putukaid. Teab tuntumate putukate elupaiku. Oskab kirjeldada tuntumate putukate välimust ja eluviisi.	Teab, miks on putukad kasulikud ja mis kahju nad võivad teha.

Taimed, seemed Erinevad kasvu kohad ja vajadused, välimus, kasvuks vajalikud tingimused ja areng	1. Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse järgi. Oskab neid nimetada. Osutab küsimise korral mõnele tuttavale lillele.	1. Oskab nimetada mõningaid taimi (puid, lilli, vilju) ja seemi ning nimetab erinevaid kasvukohti (aed, mets).	1. Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, seemi, puu- ja köögivilju.	1. Tunneb levinumaid kohalikke taimi (puid, põõsaid, lilli, söögitaime). Teab taimede arengut. Teab taimede erinevaid kasvukohti. Oskab nimetada tuntumaid söögi- ja mürgiseid seemi.	Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker, puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm). Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks. Teab seemne ehitust.
Öö ja päev, nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses	Oskab osutada pildile – kus on öö ja kus on päev.	Teab mõisteid hommik ja õhtu.	Eristab ja nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine). Päeva erinevad osad.	Mõistab öö ja päeva vaheldumise seaduspärasusi. Teab ajamõisteid (päev, nädal, kuu, aasta, aastaalg).	Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.
Aastaajad, nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	Osutab õigesti suve ja talve pildile. (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe).	Oskab nimetada kõiki aastaaegu. Oskab aastaaja kohta öelda mõne iseloomuliku tunnuse. Märkab ilmastikumuutusi.	Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada.	Eristab aastaaegu ja teab nende õiget järjekorda. Teab aastaegadele iseloomulikke töid ja tegevusi. Oskab jälgida aastaringi looduses (taimed, loomad, linnud).	Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm).
Ilmastik, erinevad ilmastikunähtused	Oskab täiskasvanu juhendamisel märgata erinevaid ilmasikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab, taevas on vikerkaar).	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi.	Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid.	Teab ilmastikunähtuste seost aastaegadelega.	Ilmastikunähtuste mõjud loodusele ja inimesele.

Inimese mõju loodusele, loodushoid	Saab aru, et prahti ei visata maha, vaid prügikasti		Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi). Teab, kuidas inimene saab talvel loomi abistada. Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi. Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jne.	Saab aru hooliva ja säästliku käitumise vajalikkusest. Teab, kuidas saab oma igapäevategevusega loodusele head teha. Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule).	Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt. Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele. Teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata. Soovib osaleda looduse korrastamises. Selgitab valguse, vee, temperatuuri, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.
---	---	--	---	---	---

3) tehiskeskkond

Teemad	1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Ehitised	Tunneb ära lasteaiahoone.	Tunneb ära oma lasteaia, kodukoha koolimaja ning kaupluse.	Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus. Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.	Teab ehitisi, mis ümbritsevad tema igapäevast keskkonda. Teab olulisemaid teenindusasutusi ja nende vajalikkust. Võrdleb eramaja ja korrusmaja.	Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet. Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm). Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, polikliinik, pank, apteek jm). Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm).
Kodu, tehnika, mööbel	Teab mõnda mööblieset. Tunneb pildil või rühmas ja lasteaias olevaid kodumasinaid (tolmuimeja, külmkapp, televiisor, pesumasin).	Nimetab mööbliesemeid. Oskab nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja koduelektronikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm).	Kirjeldab mööblit, kodumasinaid ja koduelektronikat ning teab nende otstarvet.	Teab erinevaid kodumasinaid, nende otstarvet ja oskab lihtsamaid neist ohutult kasutada. Teab erinevaid materjale.	Kirjeldab kodumasinaid ja koduelektronikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad). Mööbel Teabevahendid (raadio, televiisor, arvuti) Mõõtvahendid

					(kaal, termomeeter)
Jäätmed	Leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber).	Saab aru, mis on looduses praht ja toob selle prügikasti.	Kirjeldab, kuidas prügi sortitakse.	Teab võimalusi asjade säästlikust kasutamisest (riided, mänguasjad, toit). Teab prügi sorteerimise vajalikkusest ja taaskasutamise võimalusest.	Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid) Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi. Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).
LIIKLUS	1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Sõidukid ja transpordivahendid	Oskab näidata või nimetada autot, rongi, bussi, lennukit, laeva.	Tunneb ära sõidu- ja veoauto, paadi, helikopteri mootorratta pildilt ja õues.	Teab liiklusvahendite erinevusi ja eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust.	Tunneb traktorit, kombaini, teerulli. Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja nende otstarvet. Teab, kuidas käituda ühissõidukisse sisenedes ja väljudes.	Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraanaauto, prügiauto jm).

Valgusfoor ja tänava ületamine, liiklusmärgid	Teab valgusfoori ja selle tuled värve.	Teab liiklus- ja käitumisreeglite vajalikkust. Käib tänaval ja ületab teed koos täiskasvanuga, tänaval ei jookse ega mängi. Teab ülekäigurada, valgusfoori ja ta tuled tähendust. Teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda).	Teab valgusfoori tuled süttimise järjekorda ning nende tähendust. Oskab selgitada, kuidas sõiduteed ületada (jalgsi või koos jalgrattaga). Tunneb ära ülekäiguraja ja ühistranspordi peatuste märgid.	Tunneb jalakäijatele olulisi liiklusmärke. Teab, kuidas ületada sõiduteed reguleeritud ja reguleerimata ülekäigukohas.	Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda. Teab, kuidas ületada ristmikku. Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal.
Ohutus liikluses, jalakäija ohutu liiklemine, turva- varustus	Teab, milleks on sõidutee ja et inimesed käivad kõnniteel.	Teab helkuri kasutamise vajalikkust.	Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda. Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes.	Teab liikluseeskirja vajalikkust. Teab, kus ja kuidas võib jalgrattaga sõita. Teab turvavahendite vajalikkust (turvatool, turvavöö).	Teab, kuhu kinnitada helkurribad. Teab rulluiskude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad).

4) digipädevus ja robotika

Teemad	1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Info- ja andmekirjaoskus			Mõistab, et ekraanimeedias, nt multifilmides, reklaamis, kajastatu ei pruugi olla tõsielu.	Valib sobivad võtmesõnad infootsinguks.	Salvestab nutiseadmesse digisisu (nt pilt, video, audio).

Suhtlus ja koostöö digikesk- konnas	Kasutab digi- või robotikaseadet õpetajaga koos.	Teeb digi- või robotikaseadet kasutades või seda rühmakaaslastega jagades koostööd.	Teab, et internetis ja elus kehtivad sarnased käitumisnormid.	Mõistab, et kõik inimesed internetis ei ole heatahtlikud ja hoidub võõrastega suhtlemisest Teab, kuidas käituda videokõne puhul (nt mis on sobilik tegevus ja mis mitte).	Oskab öelda oma vanema/lähedase telefoninumbrit või teab, kust seda leida. Nimetab, millist digisisu on sobilik jagada ja kellega.
Digisisu loomine ja programmeerimine	Juhib lihtsamaid robotikaseadmeid õpetaja juhendamisel.	Juhib lihtsamaid robotikaseadmeid.	Täidab kuni kolmesammulist tegevusjuhust.	Teeb nutiseadmega fotosid ja videoklippe. Teab, et tema ise on oma loomingu autor.	Loob koos täiskasvanuga lihtsa animatsiooni. Joonistab digiseadmes pilte. Oskab salvestada heli. Koostab lihtsa algoritmi.
Digiturvalisus	Kasutab digi- ja robotikaseadmeid heaperemehelikult.	Teatab täiskasvanule, kui seade ei ole töökorras.	Teab, et digitehnoloogia kasutamine kulutab energiat Küsib abi, kui ekraanile ilmuvad teated jäävad arusaamatuks.	Mõistab, et piiratud aeg ekraani vaatamiseks on tema enda tervise kaitseks. Küsib täiskasvanult abi, kui ekraanil toimuv jääb talle arusaamatuks, tundub ebasobilik või on häiriv	Teab, et tundmatuid programme või rakendusi digiseadmesse ei laadita. Mõistab, et tundmatute linkide ja reklaamide klikkimine on ohtlik. Teab, et enda ja teiste inimeste isiklikku infot internetis ei jagata. Teab, et vananenud ja katkine tehnoloogia ei ole olmeprügi.

Probleemi- lahendus		Teab, et digi- ja robotikaseadmeid on vaja laadida. Küsib abi, kui digiseadmed ei tööta.	Lülitab digi- ja robotikaseadet sisse ja välja ning kasutab graafilise kasutajaliidese ikoone (nt 'mäangi', 'paus', 'peata', 'edasi' nupud)	Avab või sulgeb mobiilirakenduse.	Valib ülesande lahendamiseks tuttava digiseadme (sh robotika). Annab enda digipädevusele hinnangu.
--------------------------------	--	--	---	-----------------------------------	--

Valdkond Meediakasvatust on praktiline valdkond, mis eesmärgistatult ja mänguliselt tutvustab ning selgitab lastele nende ea- ja võimetekohaselt meedia olemust, selle toimimist, eriliigilise meedia loomisprotsesse, õpipotentsiaali ja meedia mõju inimesele (manipuleerimine). Trükiteksti kõrval toimub ka audiovisuaalsete ja digitaalsete tekstide õpetamine (trükitekst, heli, pilt/foto, liikuv pilt ehk animatsioon ja video).

Meediakasvatuse eesmärgiks lasteaias on mõjutada laste meediakasutust ja harjutada meediaoskusi, mis pikas perspektiivis aitab kaasa meediakirjaoskuse arengule.

Meediakasvatust arendab lapse kriitilist mõtlemist (mõttekäikude koostise märkamist, arutlusoskuse kujunemist, videote tuvastamist) ja informatsiooni objektiivsuse ja tõepärasuse hindamist ning aitab toime tulla informatsiooniküllases keskkonnas. Laps õpib tehniliste vahendite käsitlemist ja rakendamist õppeprotsessis. Meediakasvatust lõimitakse kõigi teiste õppekava ainevaldkondadega.

Meediakasvatuse läbiviimiseks kasutatakse lasteaias arvuteid, nutitelefone, tahvelarvutit, interaktiivset tahvlit, raadiomakki, fotoaparaati, videokaamerat, raamatuid.

Laps saab teada, et:

- lugusid saab jutustada eriliigilist meediat kasutades;
- jutustuse elemendid on erinevate meedialiikide puhul sisu erinevustest hoolimata sarnased (N: süžee, tegelased, sündmustik jm);
- meeleolu loomiseks filmides ja animatsioonides saab kasutada muusikat ja heliefekte;
- saab kasutada kaamera erinevaid võttenurki (lähivõte, üldplaan jm)
- meeleolu ja atmosfääri kujundatakse filmides värvide ja kujundlikkusega;
- suuliste ja liikuvate piltide loomisel kasutatakse IKT vahendeid (mikrofon, arvuti, kaamera, fotoaparaat) ja tarkvara (programm Windows Movie Maker, iMovie jm)
- päris asjadega saab luua animatsioone;
- erinevate esitlusvormide (heli, video, foto jm) vahel ja nende kaudu liigub teave.

Valdkond Meediakasvatust sisu:

- 1) laste maailmapildi avardamine;
- 2) tutvumine erinevate meediavahendite (televisoor, arvuti, ajaleht jne) ja nende sisuga (telesaadet, reklaam, uudis jms);
- 3) erinevate infotehnoloogiliste vahenditega tutvumine;
- 4) vestlused ja arutelud meedia sisust;
- 5) meedias valitsevatele ohtudele (sh tervishoid) tähelepanu juhtimine;
- 6) enese väljendamine meediavahendite abil;
- 7) meediamängude mängimine;
- 8) õppefilmide vaatamine.

Meediakasvatuse vahendid ja materjalid

Meedia pakub õppe- ja kasvatustegevuseks palju vahendeid ning mitmesugust materjali. Kuna meedia sisaldab palju lastele sobimatut, vajab kasutatav meediasisu õpetajapoolset kriitilist hindamist ja enne tegutsema asumist otsust lõpuni läbivaatamist ning vajadusel ka väikest tsensuuri (nt eale sobimatute reklaamide eemaldamine ajakirjadest ja ajalehtedest enne õppetegevuste läbiviimist). See välistab eakohatu ja väärtuskasvatusega vastuolus oleva meediasisu sattumise laste kasutusse. Kasutada tuleks seejuures võimalikult reaalselt ja ajakohast meediamaterjali. Lasteaiaõpetaja võiks meediakasvatajana meediat tarbides hinnata selle sisu eakohasust ja selgust, silmas pidades seda, kuidas saaks materjali lastega õppeotstarbel ära kasutada.

Meediakasvatuse tulemusena 6-7 aastane laps:

- 1) tunneb erinevaid meediavahendeid (raadio, televiisor, arvuti, ajakiri, ajaleht jt) ning oskab neid kirjeldada;
- 2) oskab kirjeldada erinevate meedialiikide sisu ja otstarvet (telesaade, reklaam, uudis);
- 3) eristab väljamõeldist reaalsusest ning oskab tõlgendada meedias nähtut;
- 4) oskab iseseisvalt käsitseda lihtsamaid meediaseadeid/ tehnilisi vahendeid info leidmiseks;
- 5) kirjeldab meedias valitsevaid ohtusid ning nimetab tegevusi nende vältimiseks.

Valdkond Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalsetes suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonnas *Keel ja kõne*

Valdkond	1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Suhtlemine, jutustamine, kuulamine	<p>Nimetab esemeid ja vastab küsimustele: Mis või kes see on?</p> <p>Kordab järgi silbiridu, loomade hääliitsusi, helijäljendeid, loodushääli, hüüdsõnu.</p> <p>Nimetab pildil olevaid esemeid, nähtusi, tegevusi. Esitab küsimusi: miks? kus? millal?</p> <p>Osaleb dialoogis, väljendab oma soove.</p> <p>Loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust.</p>	<p>Osaleb dialoogis; esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausega.</p> <p>Kommenteerib enda või kaaslaste tegevust 1-2 lausega.</p> <p>Mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega.</p>	<p>Algatab ise aktiivset suhtlust.</p> <p>Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses.</p> <p>Kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust 2-3 lausega.</p>	<p>Küsib täiskasvanutelt palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta.</p> <p>Räägib 2-3 lausega mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest.</p> <p>Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lause.</p>	<p>Suhtleb aktiivselt eakaaslastega ja täiskasvanutega.</p> <p>Oskab kommenteerida oma tegevust.</p> <p>Oskab selgitada sündmustevahelisi seoseid.</p> <p>Oskab oma jutustuses edasi anda pildil kujutatut.</p>
Grammatika	<p>Mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses 3-5-sõnalisi lihtlauseid.</p> <p>Kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme.</p> <p>Kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (joonista! Istu!).</p>	<p>Kasutab kõnes 3-sõnalist ja pikemat laiendatud lihtlauset.</p> <p>Kasutab kõnes õigesti tegusõna ainsuse ja mitmuse 1. ja 3. pööret olevikus ja lihtminevikus ning ainsuse 2. pööret olevikus.</p> <p>Kasutab lauses omadussõna täiendina.</p>	<p>Moodustab õigesti ainsuse sise- ja väliskohakäändeid.</p> <p>Moodustab õigesti lihtsamaid laadivahelduslikke sõnu.</p> <p>Moodustab omadussõna alg- ja keskvoorret.</p> <p>Moodustab käskiva kõneviisi vorme ainsuses ja mitmuses (lubatud on</p>	<p>Moodustab enamusel juhtudel õigesti ainsuse /mitmuse sise- ja väliskohakäanded.</p> <p>Kasutab õigesti ma- ja da-tegevusnime.</p> <p>Moodustab õigesti omadussõna omastava käände.</p> <p>Kasutab õpitud grammatilisi vorme lausetes ja mängudes.</p>	<p>Moodustab õigesti laadivahelduslikke nimi- ja tegusõnu.</p> <p>Kasutab kõnes põimlauset ja umbisikulist tegumoodi olevikus ja minevikus.</p> <p>Kasutab kõnes õigesti tingivat kõneviisi.</p>

	<p>Kasutab kõnes õigesti tegusõna ma-da- tegevusnime (hakkame mängima, ei taha mängida!). Kasutab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eitus, kuuluvus (tädi lusikas), asukoht, omadus, subjekti-objekti suhe (issi, anna pall).</p>	<p>Väljendab kohasuhteid kaassõnade abil. Moodustab õigesti lihtsamaid laadivahelduslikke sõnu.</p>	<p>eksimused laadivahelduslikes sõnades).</p>		
Sõnavara	<p>Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi. Kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega on ta kokku puutunud. Kasutab kõnes värvust, suurust ja hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu. Kasutab mõningaid üldnimetusi (nt lapsed, riided). Kasutab tagasõnu (all, peal, sees, ees, taga).</p>	<p>Lapse sõnavara on täienenud nimi- ja tegusõnadega seoses kujutluste ja teadmiste laienemisega ümbritsevast elust, loodusest. Kasutab kõnes lihtsamaid üldmõisteid (nõud, riided, mööbel, mänguasjad, loomad). Lapse sõnavara on täienenud uute omadussõnadega. Kasutab kõnes asesõnu ja tunneb põhivärve.</p>	<p>Nimi- ja tegusõnade hulk on õpitud teemade raames täienenud. Kasutab kõnes varem õpitud üldmõisteid ja on omandanud uusi üldmõisteid. Leiab ja kasutab lihtsamaid antonüüme. Tunneb põhivärvusi ja osasid kõrvalvärve.</p>	<p>Kasutab sõnu täpselt, vastavalt tähendusele. Tunneb ja kasutab kõnes õpitud üldmõisteid. Leiab ja kasutab lihtsamaid sünonüüme. Leiab ja kasutab kõnes antonüüme.</p>	<p>Tunneb ja kasutab täpselt erinevaid liigi- ja üldmõisteid, tegusõnu, arv- ja omadussõnu. Leiab ja kasutab kõnes antonüüme ja sünonüüme. Tuleb toime mängulises vormis lihtsama sõnatuletuse ja sõnaliitmisega.</p>

Hääldamine	Hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid r, s, k, õ, ü). Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.	Hääldab õigesti enamuse emakeele häälikutest (v.a. R,Õ). Kasutab oma kõnes enamkasutatavate sõnade õiget häälik- ja silbistruktuuri. Matkib 4-6 lihtsamat hääldamisharjutust mängulises vormis.	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid (v.a. R,Õ). Hääldab õigesti, selge diktsiooniga lihtsamaid vigurlauseid, liisusalme. Sooritab raskusteta hääldamisharjutusi.	Hääldab õigesti enamust mitmesilbilistest ja häälikuühenditega sõnadest. Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid (k.a. R,Õ). Sooritab kiiremas tempos, raskusteta hääldamisharjutusi.	Hääldab õigesti mitmesibilisi ja häälikuühenditega sõnu. Hääldab õigesti enamkasutatavaid võõrsõnu.
Lugemine, kirjutamine Laste- kirjandus	Reageerib erinevatele helidele (auto, linnulaul, vile, trumm) Matkib rütmiharjutusi.	Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti. Eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (tass-kass, tuul-tool), osutades pildile või objektile. Matkib lugemist või kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga. Vastab kirjanduspala, luuletuse või muinasjutu sisuga seoses olevatele küsimustele.	Kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul). Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas, sõnades, v.a. häälikuühendites. Tunneb enamikku tähtedest Kirjutab kirjatehniliselt õigesti üksikuid sõnu trüki-tähtedega (oma nimi). Kordab õigesti järgi 1. ja 3. völdet (tuli-tuuli, kabi-kappi, kala- kalla). Teeb kirja eelharjutusi (erinevad mustrid).	Tunneb kõiki tähti. Häälib täiskasvanu abiga 1-2silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu. Veerib 1-2silbilisi sõnu (abiga) häälikunimedega. Määrab hääliku asukoha häälikuühendita sõnades. Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (poe nimed, tänava nimi). Teab, mis on sõna ja mis on lause (lauseskeem). Kirjutamisel jälgib rida, kirjutab joone peale.	Veerib või loeb 2silbilisi ja pikemaid sõnu. Loeb 2-3sõnalist lauset. Mõistab loetu sisu, oskab küsimustele vastata. Nimetab ja kirjutab enamikku tähti ja lihtsamaid sõnu (oma nimi) Eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikema hääliku. Oskab moodustada sõnadest lauset (lause skeemi abil). Oskab kirjutamisel jälgida tähtede suurust ja korrektsust, kirjutab joonte vahele. Mõistab loetud tööjuhendit. Tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.

Valdkond Eesti keel kui teine keel

Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe. Lapsed omandavad eesti keele lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe. Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat. Tuge vajavaõe lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna Eesti keel kui teine keel sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) korraldatakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- 2) tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- 3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt;
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
- 5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
- 6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;

- 7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi;
- 8) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2silbilisi sõnu;
- 9) kirjutab joonistähtedega 1–2silbilisi sõnu.

Valdkond *Matemaatika*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused, järjestamine ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid;
- 4) orienteerumine ajas;
- 5) orienteerumine ruumis ja paberil.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonnas *Matemaatika*

Teemad	1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Hulkade moodustamine	Rühmitab esemeid hulgaks ühe etteantud tunnuse alusel (kuju, värvus, suurus, materjal). Leiab juhendamise abil samasuguse eseme.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse alusel. Moodustab uue suuruse (3-5) ühe lisamise teel. Selgitab esemete kuuluvuse või mittekuuluvuse hulka erinevate tunnuste alusel. Moodustab hulga öeldud arvu ja esemete järgi.	Rühmitab esemeid kolme tunnuse alusel. Jaotab hulga osahulkadeks näidise või öeldud arvu järgi.	Rühmitab esemeid nelja tunnuse alusel (jaotab hulga kaheks, neljaks, kaheksaks). Moodustab etteantud hulgast 1-2 võrra suurema (väiksema) hulga.	Oskab koostada matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi.
Hulkade võrdlemine	Teab mõisteid: <i>üks</i> ja <i>palju</i> .	Moodustab esemete paarid (asetab allapoole või laob peale). Võrdleb esemete hulki (rohkem, vähem, võrdselt ehk ühepalju).	Võrdleb esemete hulki (<i>rohkem kui, vähem kui, võrdselt</i>). Võrdsustab hulki paaride moodustamise teel esemeid ümber paigutades (juurde pannes, ära võttes).	Teab, millest hulga suurus ei sõltu (esemete suurusest, värvusest, vormist, paigutusest, materjalist). Võrdleb hulki, mille hulkade vahe on kuni 5 elementi ja vastab küsimustele: mitme võrra?, rohkem?, vähem?	Võrdleb hulki (vahe kuni 9 elementi). Teab ja kasutab märke: $<$, $>$, $=$.

Loendamine arvud, numbrid, arvutamine	Loendab esemeid täiskasvanuga 3 piires.	Loendab puudutamise teel 5 piires. Loendab esemeid kompimise teel. Loendab liigutusi ja helisid. Teab arve 5ni. Kasutab numbrikaarte (1-5). Teab järgarve 1-5 (esimene, teine, kolmas, neljas, viies, viimane). Sõnastab tulemust (mitmes?).	Loendab puudutamise teel 10 piires. Teab arve ja numbreid 10-ni. Teab järgarve 6-10.	Loendab osutamise teel 12 piires. Teab mõisteid: <i>üks, mõni, kõik</i> . Teab arvude rida 12ni. Tunneb numbreid 12ni. Nimetab antud arvule eelnevat ja järgnevat arvu. Nimetab kahe arvu vahelist arvu. Võrdleb naaberarve (<i>on suurem kui, on väiksem kui</i>). Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab. Võtab ära esemed ühest hulgast ja lahutab. Teab järgarve kuni 12ni.	Tunneb ja järjestab numbreid 12ni. Teab paaris- ja paarituid arve. Liidab ja lahutab 5 piires. Kasutab +, - ja = märki.
Suurused ja järjestamine	Teab mõisteid: <i>suur, väike</i> . Teab mõisteid: <i>pikk, lühike</i> .	1. Teab mõisteid: <i>lai, kitsas</i> . Võrdleb kahte eset ja kasutab mõisteid: <i>suurem, väiksem; pikem, lühem, laiem, kitsam</i> .	Võrdleb ja järjestab kuni 3 eset suuruse (pikkus, laius, kõrgus) järgi. Kirjeldab üht eset teise suhtes (suurem, väiksem, ühesuurused; pikem, lühem, ühepikkused; laiem, kitsam ühelaiused; kõrgem, madalam, ühekõrgused).	Teab mõisteid: <i>raske, kerge</i> . Järjestab kuni 5 eset suuruse (pikkus, laius, kõrgus, paksuse, raskuse) järgi. Teab mõisteid: <i>õhem, paksem; saledam, tüsedam; peenem, jämedam</i> .	Järjestab kuni 10 eset suuruse (pikkuse, laiuse, kõrguse) järgi. Teab, üks ja sama ese, loom jm võib kord olla suurem, kord väiksem (suuruste suhtelisus) N: elevant on inimesest suurem, aga majast väiksem. Järjestab kiiruseid, värvitoone (heletume), helisid, lõhnu, maitseid (magus-soolane), omadusi (sile-kare; soe-külm).

Mõõtmine			Mõõdab kokkulepitud mõõduga pikkust, laiust, kõrgust (nöör, pulk, samm). Väljendab tulemust arvuliselt ja võrdleb saadud tulemust omavahel (pikem kui, lühem kui).	Mõõdab klaasi või topsiga vedelikku ja puistainet (mõõdab kokkulepitud mõõduga mahtu) ja võrdleb tulemust omavahel (mahub rohkem kui, mahub vähem kui).	Mõõdab kaugusi, vedelikku, puistaineid. Teab mõõtühikuid: cm, m, km, l, g, kg. Teab Eesti rahaühikuid (euro ja sent). Oskab kasutada termomeetrit ja joonlauda.
Orienteerumine ajas	Osutab nimetamise korral päeva ja öö tegevustega piltidele. Osutab nimetamise korral suve ja talve tegevustega piltidele.	Kasutab mõisteid: <i>öö</i> ja <i>päev</i> . Eristab ja nimetab pildi järgi aastaaegu. Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi). Teab mõisteid: <i>kiiresti</i> ja <i>aeglaselt</i> .	Teab nädalapäevi. Kasutab õigesti mõisteid: <i>eile, täna, homme</i> (kirjeldab tegevusi). Eristab ööpäeva osi: <i>hommik-päev-õhtu-öö</i> .	Teab nädalapäevade õiget järjekorda. Teab mõne kuu nime. Teab aastaegade järgnevust ja tunnuseid. Teab mõisteid: <i>kohe, varsti, hiljem; kiirestiaeglaselt</i> .	Teab oma päevakava. Teab kuude nimetusi. Teab mõisteid: <i>enne-praegu, hiljem-varem; noorem-vanem</i> . Tunneb kellal täistunde.
Orienteerumine ruumis	Orienteerub oma kehal (ülal, all, ees, taga). Leiab tuttavates ruumides nimetatud toa või koha. Paigutab esemeid teise eseme või isiku suhtes peale, alla, ette, taha, kõrvale, sisse, jne. Teab mõisteid: <i>edasi</i> ja <i>tagasi</i> .	Määrab teise inimese ja eseme asukoha ruumis enda suhtes (peal, all, sees, taga, ees jne). Teab mõisted: <i>siin</i> ja <i>seal</i> .	Määrab enda asukoha teise inimese või eseme suhtes (üleval, keskel jne). Mängib lihtsat orienteerumismängu ruumis ja õues. Teab mõisteid: <i>parem</i> ja <i>vasak</i> .	Kirjeldab inimese või eseme asukohta teiste inimeste või esemete suhtes (kõrval, ääres jne). Orienteerub ruumis juhendite järgi.	Leiab etteantud punkti juhendamise abil ruumis ja õues.

Orienteerumine paberil			Orienteerub valgel paberil. Teeb käe harjutusi joonelisel ja ruudulisel paberil.	Orienteerub ruudulisel paberil. Joonistab ruutude järgi esemele teise poole.	Leiab etteantud punkti paberil juhendamise abil. Joonistab ruutude järgi teise samasuguse eseme.
-----------------------------------	--	--	--	---	---

Valdkond Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) Värvide kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, kleepimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida; julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 5) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 6) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödese tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonnas *Kunst*

Valdkond	1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Värvid	Leiab ümbritsevast juhendamisel sinise, kollase, punase ja roheline värvi	Tunneb, valget musta, pruuni, roosat ja lillat värvi.	Tunneb ja nimetab värvi toone.	Oskab muuta värvide toone erinevate värvide segamise teel.	Teab erinevaid värvide toone (sinakasrohelist, telliskivipunast, beeži, samblarohelist, sinepikollast, sirelilillat).
Kujundamine	Täiskasvanu juhendamisel kaunistab täppide ja joontega tasapinnalisi esemeid (näiteks taskurätti, paberit, papptaldrikut).	Kaunistab (täppidega, joontega, erinevate kujunditega) iseseisvalt ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid.	Koostab elementidest lihtsa kordusskeemiga mustririba eseme ääri kaunistamiseks. Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega. Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle enda valitud kohale esemel.	Tajub mustri rütmi, kujundite ja figuride kaunistamisel. Kujundab erinevaid rütmilisi mustreid kaunistades ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid. Võtab osa tähtpäevade ja pidudega seotud ruumide kaunistamisest.	Kaunistab kolmnurga- ja ristkülikukujulist paberit. Jätkab keerukamat mustri rütmi (erinevad jooned, ringid, täpid, kaared, poolringid, rõngad jne). Kujutab Eesti rahvuslikku geomeetrist ja taimemotiividest koosnevaid ornamente. Kujundab ruudulisest ja joonelisest paberist väljalõigatud kujundeid kirjaelementidega (värvipliatsitega).
Voolimine	Veeretab ja rullib täiskasvanu abiga erinevaid materjale (ussike, nõor, pall). Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid.	Veeretab ja rullib plastiliini raskusteta. Vajutab silindrit või kera lamedaks. Voolib lihtsamaid õõnesvorme.	Õõnestab ümarvorme, süvendit pöidlaga vajutades. Ümar- ja piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid (ühendab, pigistab, venitab jne). Ühendab voolitud detaile omavahel.	Kujutab alusele reljeefseid pilte ja mustreid. Voolib erinevaid figuure (lind, loom, inimene). Oskab voolimise abil edasi anda eseme, objekti kuju neile omaste tunnuste kaudu. Tunneb mõningaid erinevaid voolimismaterjale ja oskab neid töödelda.	Valmistab 2-3 esemest kompositsiooni alusele. Voolib korrara terve voolimismaterjali tükist. Savist osade ühendamisel kasutab niisutamist. Punub kolmeosalise palmiku.

Maalimine	Trükitab näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega. Tõmbab laia pintsliga erineva suunaga jooni, täppe ja katab väikese pinna.	Hoiab pintslit kindlalt käes. Katab värviga suuremaid pindasid. Maalib lihtsamaid süžeelisi pilte (näit. tibu nokib rohtu jne.). Loputab pintslit vees.	Võtub pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab maalides aluspinna ühtlaselt. Teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja – tõmmetega. Oskab kasutada pintslitrukki.	Kasutab õigesti pintslit. Kasutab maalimisel erineva laiusega pintsleid. Kasutab erinevaid maalimistehnikaid.	Teeb pintslistrukiga mustreid. Kasutab nn kuivapintslitehnikat (suled). Täiendab käetrukki viltpliiatsi joonistusega (N: jänes). Teeb niiditrukki ja monotüüpiat.
Joonistamine	Jämedamate pliiatsite ja kriitidega tõmbab erineva suunaga jooni ja kritseldab. Tõmbab kaarjaid jooni ja joonistab ümarvormi.	Kujutab lihtsamaid loodusnähtusi, loomi ja linde. Joonistab lihtsaid mustreid.	Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliiatsitega, kriitide ja söega, muutes joonte tihedust. Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta. Hoiab pliiatsit õigesti.	Joonistab lihtsamaid äratuntavaid asju. Värvimisel püsib joone sees.	Kasutab kuni 16 värvi- ja akvarellpliiatsit. Kasutab koos erinevaid joonistusvahendeid. Hajutab värvi sõrme või paberitükiga.
Meisterdamine	Täiskasvanu abiga kortsutab pehmet paberit ja rebib paberist tükke.	Rebib paberist tükke ja paigutab nad õigesti liimides aluspaberile. Kasutab erinevaid pabermaterjale, jääkmaterjale ja looduslikke materjale lihtsate esemete, figuride valmistamisel.	Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid Valib meelepärased meisterdamisvahendid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö.	Lõikab kääridega mööda sirg- ja kõverjoont. Teostab lihtsamaid meisterdamistöid. Voldib näidise järgi. Kasutab meisterdamisel erinevaid materjale.	Meisterdab looduslikust materjalist (pilliroog, kõrkjad, hein, männikoor ja kasetoht, munakoor, puupulk jm). Meisterdab tehismaterjalist (vahtplast, kork, õhupall jm). Voldib lihtsamaid esemeid (paat, vares, laev, karp, lennuk jne). Valmistab tutilooma, lõnganuku. Punub võilillepärja ja teeb põllulilledest kimbu.

Kleepimine	Katab kujundi liimiga ja liimib selle alusele.	Katab ühtlaselt liimiga kogu liimitava pinna. Oskab kasutada nii liimipulka kui ka vedelat liimi. Kinnitab liimitu riidelapiga surudes.	Lõikab ja rebib paberit õige tehnikaga (riba, kujund jm).	Rebib paberist erikujulisi kujundeid ja kujundab neist figuure.	Lõikab välja volditud paberist esemeid (N: ribana või mitu korraga). Kasutab mosaiigi, kollaaži ja decoupage tehnikat (lõikab pildi ribadeks ja kleebib uuesti vahedega). Valmistab puulehtedest pildi. Kasutab paberit ratsionaalselt Kasutab iseseisvalt šabloonid.
Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	Vaatleb pilte, enda ja rühmakaaslaste töid, raamatu illustratsioone.	Vaatleb ja tunneb huvi teiste kunstitööde vastu. Soovib jutu kuulamisel näha raamatu illustratsioone. Küllastab lasteaias väljapandud laste tööde näitusi.	1. Vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab oma arvamust Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud, ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse	Räägib enda joonistatud töödest. Kirjeldab maale ja raamatute illustratsioone.	Vaatleb erinevaid kunstiteoseid. Koostab teose kohta jutu (mis juhtus enne, mis pärast). Kasutab raamatuillustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.

Valdkond Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonnas *Muusika*

Valdkond	1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Laulmine	Keskendub lühiajaliselt kuulama õpetaja poolt lauldavale laulule, pillihäälele. Matkib täiskasvanu häält ja intonatsiooni. Püüab kaasa laulda üksikuid sõnu, lühikesi muusikalisi fraase.	Laulab aeglaselt koos täiskasvanuga ja instrumendi saatel, suudab jäljendada täiskasvanu hääle intonatsioone. Alustab ja lõpetab õigeaegselt kooslaulu, reageerib muusikaosa lõpule. Laulab aeglaselt, loomuliku häälega.	Teeb vahet muusika põhimõistetel: "õrn-mahe", "vaikne-vali", "kurbröömus". Laulab vaba loomuliku häälega, selge diktsiooniga ja rütmikalt. Omab ansamblitunnetust. Tunnetab kaheosalist meetrumi ja väljendab selle rõhulist osa plaksutamise, patsutamise ja trampimise abil. Eristab meeleolult kontrastseid laule ja muusikapalu.	Esitab laule rühmaga ühtses tempos. Annab edasi õigesti ja ilmekalt laulu meloodiat ja rütmi. Laulab väljahingamisel loomuliku häälega. Teab rahvalaulu, rahvatantsu mõistet. Omab esmaseid muusikalisi võimeid: rütmitunne, tämbriline kuulmine. Laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule.	Laulab ilmekalt voolava ja pehme loomuliku häälega ja vaba hingamisega, lähtudes laulu tekstist ja karakterist, hääldab sõnu selgelt. Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule ansambelis kui ka üksi. Peab välja pausi ja fermaati. Määrab helide liikumise suunda (üles-alla, tõusev-laskuv, paigalseisev). Teab SO-MI ja SO-RA kõlamudeleid. Laulab või loeb luuletust vahelduvalt häälega ja mõttes ühesugust tempot hoides.

<p>Muusikalis-rütmiline liikumine</p>	<p>Reageerib muusikale liikumisega. Kõnnib, jookseb, hüppab ja liigub vabalt õpetajat matkides. Sooritab koos õpetajaga muusika saatel lihtsaid tantsuliigutusi: plaksutab, lehvitab, koputab, nt paigaltammumine, sõrmega viibutamine, põlvepatsud, poolkük, käte peitmine selja taha. Kasutab liikumisel vahendeid: kõrinad, lumehelbed, lehed, lindid jm. Tegutseb koos teiste rühmakaaslastega, võtab paarilisel käest kinni jne.</p>	<p>Liigub laulu saatel vastavalt muusika iseloomule ja mängu sisule (karu, koera kõnd, jänese hüpped, linnu lendamine, tööliigutused jne.). Kasutab liikumisel vahendeid (lindid, rätikud, kõrinad, lehed jne.) Moodustab ringi ja liigub ringis kätest kinni hoides. Kõnnib ja jookseb ringis ja läbisegi. Keerutab paarides ning sooritab lihtsaid tantsuliigutusi ühel ja samal ajal kogu rühmaga. Oskab tantsuliigutusi: lehvitamine, kiikumine, keerutamine üksi ja kahekesi, koputamine ühe ja mõlema jalaga.</p>	<p>Liigub kerge ja rütmika kõnnisammu ja jooksuga. Sooritab tantsuliigutusi üheaegselt kogu rühmaga, üksikult ja paarides. Kasutab kogu olemasolevat ruumi ilma tõuklemata. Sooritab tantsusamme: rõhksamm, püstplaksud, põlvist vetrumine, käte sujuv liigutamine ette-taha, kanna – ja päkalöögid, eesgalopp, kand- ja varvasastak, sulghüpped, selg ees kõnd. Reageerib kiiresti muusikaosa lõpule. Liigub muusikaosade või fraaside vaheldumise põhjal.</p>	<p>Tunnetab 2-osalist meetrumi ja selle rõhulise osa väljendamist plaksutamise, patsutamise, trampimise või rütmipillil mängimise abil. Liigub hüpaksammuga, tantsib kül- ja eesgaloppi, oskab käärhüpet, sooritab käeliigutusi nõtkelt ja sujuvalt, kasutab ristkäevõtet. Liigub kogu rühmaga sünkroonselt, järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega. Kasutab omaloomingulist liikumist kombineeritud tantsudes ja fantaasialiikumises.</p>	<p>Liigub ja tantsib sünkroonis teistega väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga. Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu). Liigub tantsusammudega: vahetussamm, hüpaksamm, keerutab käevangus hüpaksammuga, külgalopp polka- ja luiksamm, pehmed sujuvad liigutused kätega Oskab elemente eesti rahvatantsudest (kõrvalastesamm, käärhüpe) Kasutab vahendeid: pallid, kepid, lindid, rõngad ja muu. Sooritab nendega harjutusi ja omaloomingulisi liigutusi. Orienteerub ruumis hästi, hoiab ühtlasi vahesid. Muudab liikumist sõnalise märguande või muusika muutuse tajumise järgi. 7. Väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu (nt fantaasialiikumine).</p>
--	---	---	---	---	---

Valdkond	1,5-3aastased	3-4aastased	4-5aastased	5-6aastased	6-7aastased
Muusika kuulamine	<p>Tunneb rõõmu kuulatavast laulust, muusikapalast.</p> <p>Eristab kiiret ja aeglast muusikat.</p> <p>Kuulab sõnamänge, loodus- ja olmeääli.</p> <p>Tajub täiskasvanu abiga heli teket ja kadu.</p>	<p>Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (plaksutab, kõigutab jne).</p> <p>Tajub erinevate instrumentide tämbri.</p> <p>Oskab vahet teha muusika põhimõistetel vali-vaikne, kiireaeglane</p>	<p>Oskab tähelepanelikult kuulata laulu või muusikapala lõpuni.</p> <p>Eristab meeleolult kontrastseid laule ja muusikapalu.</p> <p>Väljendab meeleolu liikumisega.</p> <p>Õpib tämbri- ja dünaamilist kuulmist.</p>	<p>Kuulab muusikat huviga.</p> <p>Teeb vahet marsil, hällilaulul ja tantsuviisil.</p> <p>Teab mõistet rahvapill.</p> <p>Tunneb pildilt ja kõla järgi vilepilli, torupilli, ja kannelt.</p> <p>Eristab madalaid ja kõrgeid helisid, tajub vaikset ja valju muusikat, millest lähtuvalt muudab iseseisvalt liikumist.</p> <p>Oskab eakohaselt iseseisvalt muusikat iseloomustada (lõbus – nukker jne).</p> <p>Tunneb muusika järgi ära Eesti Vabariigi hümmi.</p>	<p>Kuulab pala tähelepanelikult lõpuni ja väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi, kasutades eakohast sõnavara (mõtlik, laulev, õrn, tantsuline, marsilik, südamlük jne.)</p> <p>Õpib eristama kuulmise järgi vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning lihtsamaid žanre (hällilaul, laul, marss, tantsuviis).</p> <p>Kuulab ka klassikalist muusikat.</p> <p>Kuulab süvenenumalt Eesti Vabariigi hümmi.</p> <p>Tutvub ja eristab mõisteid: rahvamäng, rahvatants, rahvatantsupidu, rahvamuusika, laulupidu, helilooja, koorijuht, dirigent, orkestrijuh.</p>

Valdkond Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) Liikumisteadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad-võimlemine, kelgutamine, ujumine
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonnas *Liikumine*

Valdkond	1,5-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Liikumisalased teadmised	Suhtub positiivselt kehalisse tegevusse. Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.	Jälgib harjutuste sooritamisel liigutuste tempot ja koordineerimist. Osaleb ühismängudes ja järgib mängus mängureegleid.	Sooritab harjutusi õpetaja ettenäitamise järgi. Järgib mängus mängureegleid. Teab spordivahendite nimetusi.	Mõistab hügieeninõuete olulisust. Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest.	Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase. Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele.
Põhiliikumised	Omab kõnni, jooksu-, tasakaalu-, pugemis- ja viskamisharjutuse alusoskusi. Sooritab hüppe- ja hüplemisharjutusi ettenäitamise järgi. Kõnnib õpetaja abiga tasakaalupingil.	Sooritab harjutusi õpetaja ettenäitamise järgi. Jälgib harjutuste sooritamisel liigutuste tempot ja koordineerimist. Liigub kogu ruumi ulatuses, lülitub märguande peale ühelt liikumisviisilt ümber teisele.	Liigub kogu ruumi ulatuses (ruumitaju) ja lülitub ühelt liikumisviisilt ümber teisele. Sooritab hüppe- ja hüplemisharjutusi pehmelt maandudes. Sooritab varem õpitud ja lihtsamaid harjutusi iseseisvalt suulise juhendamise järgi (ilma ettenäitamiset).	Liigub vabalt kogu ruumi ulatuses etteantud tempos (ruumitaju). Omab vilumusi põhiliigutuste sooritamisel. Hüppeharjutustes tõukab äratõukel energiliselt ja maandub pehmelt.	Omab head rühti liikudes ja istudes. Sooritab harjutusi tehniliselt õigesti. Kasutab korvpalli ja jalgpalli elemente.
Liikumismängud	Osaleb liikumismängudes. Mängib koos täiskasvanuga aktiivse liikumisega mängu.	Osaleb ühismängudes ja järgib mängus mängureegleid. Pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.	Osaleb jõukohastes teatevõistlustes. Järgib mängus mängureegleid ja oskab täita juhtmängija rolli.	Käitub võistlusmängudes reeglitekohaselt.	Austab ja peab kinni mängureglitest. Osaleb võistlustel ja käitub reeglitekohaselt võistlus situatsioonis. Organiseerib ise liikumismänge.

Spordialad: võimlemine	Teeb õpetajaga kaasa lihtsamaid võimlemisharjutusi. Kasutab liikumistegevuses vahendeid (rõngad, lipud, pallid jmt).	Moodustab õpetaja kaasabil rivi, ringi või grupi. Teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.	Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi. Moodustab rivi või ringi vastavalt õpetaja korraldustele.	Hüppeharjutustes tõukab äratõukel energiliselt ja maandub pehmelt. Sooritab vabalt harjutusi tasakaalupingil. Moodustab kiiresti rivi, ringi või grupi vastavalt õpetaja korraldusele.	Sooritab harjutusi tehniliselt õigesti. Liigub vabalt kogu ruumi ulatuses.
Kelgutamine		Veab kaaslast kelguga. Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.	Osaleb erinevate kelguvedamisviisidega teatevõistlustes.	Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast. Sõidab kahekesi kelgul mäest alla.	Osaleb kelgutamisvõistlustel.
Valdkond	2-3 aastane laps	3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
Tants ja rütmika		Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.	Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.	Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga.	Reageerib kiiresti tempo muutusele.